

*The V4 Humanities Education for the Climate.
Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]*

Mgr. Anita Račáková, PhD.

Katedra slovanských jazykov

Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Téma: *Krôčik po krôčiku k uhlíkovej neutralite*

Cieľová skupina: zahraniční študenti bakalárskeho stupňa vysokoškolského štúdia (bez ohľadu na študovaný odbor a študijný program), ovládajúci slovenský jazyk na úrovni B1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

Predmet: slovenčina pre cudzincov (so zameraním na výučbu odborného/akademického jazyka).

Časová dotácia: 2 vyučovacie hodiny (80 minút)

Nadväznosť vyučovacej jednotky:

Študenti poznajú základné princípy výstavby textov patriacich k modelovej štruktúre náučných textov a ich jazykovo-štylistickú charakteristiku. Dokážu na primeranej úrovni ústne komunikovať o menej náročných témach, ktoré súvisia predovšetkým so študovaným odborom alebo spadajú do oblastí, ktoré sú im blízke (napr. kultúra, história, umenie, psychológia). Sú tiež schopní tvoriť jednoduché odborné písomné komunikáty.

Edukačné ciele:

a) vzdelávacie ciele

Študent je schopný:

- plynule ústne komunikovať v slovenskom jazyku o rôznych spôsoboch dosahovania uhlíkovej neutrality v každodennom pracovnom alebo súkromnom živote, pričom používa bežnú aj špecifickú slovnú zásobu a náročnejšie gramatické štruktúry;
- aktívne čítať s porozumením vysoko štruktúrované a formalizované texty, ako sú smernica, nariadenie, správa;
- produkovať odborný písaný text (predovšetkým výskumnú správu) na tému uhlíkovej neutrality s využitím znalostí príslušných textových konvencií;
- realizovať vlastný empirický prieskum, spracovať, analyzovať, komparovať a prezentovať získané údaje;

*The V4 Humanities Education for the Climate.
Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]*

b) poznávacie ciele

Študent pozná:

- slovnú zásobu súvisiacu so životným prostredím, osobitne uhlíkovou neutralitou,
- zásady a postupy tvorby výskumnej správy,
- empirické metódy zberu údajov,
- opatrenia smerujúce k uhlíkovej neutralite, ktoré môže v bežnom živote uplatňovať každý človek;

c) výchovné ciele

Študent si uvedomuje nevyhnutnosť zmeny životného štýlu, ktorý by mal byť postupne menej energeticky náročný a uhlíkovo neutrálny.

Metódy výučby: recepcia a produkcia textu v písomnej podobe, empirický prieskum, diskusia, samostatná práca, výklad.

Formy výučby: individuálna aj skupinová práca.

Materiály a pomôcky: písacie potreby, telefón/notebook/tablet na zaznamenávanie údajov a zistení počas empirického výskumu.

Literatúra:

FEDÁKOVÁ, D.: Environmentálna politika Centra spoločenských a psychologických vied SAV. Bratislava: Centrum spoločenských a psychologických vied 2021. Dostupné na: http://www.cspv.sav.sk/fileadmin/user_upload/Environmentalna_politika/CSPV_SAV_SK_enviro_smernica2021.pdf

Akčný plán Univerzity Mateja Bela v rámci Race to Zero do roku 2050. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela 2022. Dostupné na: <https://www.umb.sk/app/cmsFile.php?disposition=i&ID=6998>

Priebeh výučby

Úlohou študentov bude pripraviť a realizovať prieskum napĺňania cieľov, ktoré si stanovila ich materská univerzita (Univerzita Mateja Bela) v oblasti dosahovania uhlíkovej neutrality v dlhodobom horizonte. Výstupom bude výskumná správa popisujúca zistenia a zároveň navrhujúca postupy, ako zlepšiť prípadnú nepriaznivú situáciu.

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

ÚLOHA 1 Orientácia v problematike

Vyučujúci formou výkladu oboznámi študentov s výskumnými metódami, postupom pri realizácii prieskumu, spôsobmi spracovania získaných údajov a jazykovo-štylistickou charakteristikou výskumnej správy (s dôrazom na makrotextovú a mikrotextovú štruktúru, štylistickú charakteristiku lexiky, špecifické morfológické a syntaktické prostriedky).

Študenti si následne prečítajú dva texty voľne dostupné na internete - *Environmentálna politika Centra spoločenských a psychologických vied SAV* (rozsah 3 strany) a *Akčný plán Univerzity Mateja Bela v rámci Race to Zero do roku 2050* (13 strán), ktoré porovnajú z lingvistického, formálneho a obsahového hľadiska. Osobitnú pozornosť budú venovať komparácii konkrétnych krokov a úloh, ktoré si obe inštitúcie stanovili v oblasti environmentálnej politiky. Prieniky a rozdiely spoločne s vyučujúcim zosumarizujú a zaznamenajú na tabuľu. Návrhy jednotlivých inštitúcií zhodnotia v diskusii, pričom sa pokúsia stanoviť slabé a silné stránky navrhovaných opatrení. V komunikácii budú používať jazykové prostriedky a konštrukcie typické pre dialogický odborný ústny prejav, argumentáciu, persuzívne prvky atď. Na konci diskusie vyučujúci zhodnotí jej priebeh a vysvetlí prípadné problémové jazykové javy.

Súčasťou riešenia úlohy bude excerpícia a kontextové porozumenie novej slovnej zásoby, prípadne jej vysvetlenie vyučujúcim, resp. vyhľadávanie významov jednotlivých lexém vo výkladových slovníkoch dostupných online.

ÚLOHA 2 Príprava vlastného výskumu

V texte *Akčný plán Univerzity Mateja Bela v rámci Race to Zero do roku 2050* sú presne vymedzené opatrenia, časový horizont a ciele ich implementácie na jednotlivých pracoviskách a súčiastiach univerzity. Úlohou študentov bude vybrať z celého spektra opatrení tie, ktorých zavedenie/fungovanie dokážu samostatne empiricky overiť v priebehu 1 týždňa (napr. revitalizácia zelených plôch, aplikácia vertikálnych zelených fasád, hmyzie hotely, bylinkové záhony, zachytávanie dažďovej vody z budov, prednostné využívanie prirodzeného denného osvetlenia, inštalácia senzorov na vypínanie svetiel a pod.). Takto si spoločne špecifikujú

The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices – Recommendations [HEC]

výskumný záber a predmet prieskumu. Následne sa rozdelia do skupín, v ktorých budú ďalej pracovať, a stanovia si harmonogram zberu údajov k zadefinovanému predmetu výskumu a rozdelia si konkrétne úlohy.

ÚLOHA 3 Realizácia prieskumu

3. úlohu budú študenti plniť mimo vyučovacej hodiny. Každá skupina musí v priebehu jedného týždňa získať čo najviac údajov o predmete výskumu. Zistenia si zaznamenajú písomnou formou, ktorú môžu doplniť vizuálnou dokumentáciou (fotografie z miesta prieskumu). Už počas prieskumu môžu študenti tvoriť návrhy na zlepšenie prípadných nedostatkov, ktoré potom uvedú v záverečnej správe. Študenti si v rámci tejto úlohy osvojujú metódy empirického bádania a zároveň si prehlbujú schopnosť kooperácie. Okrem toho si uvedomujú dôležitosť aktívneho postoja každého jednotlivca k životnému prostrediu, ktoré ho bezprostredne obklopuje. Sekundárnym výstupom môže byť vedomá zmena návykov súvisiacich s využívaním energie, prírodných zdrojov a pod.

ÚLOHA 4 Spracovanie údajov - správa

Výstupom poslednej úlohy je spracovanie získaných údajov formou výskumnej správy v rozsahu 5 – 7 normovaných strán. Študenti naďalej pracujú v skupinách. Každá skupina predkladá vyučujúcemu na posúdenie vlastný text. Do rozdelenia úloh v rámci skupín vyučujúci nezasahuje. V texte musí byť dodržaná vopred stanovaná štruktúra a formálna úprava. Súčasťou by mala byť aj vlastná fotodokumentácia. V samostatnej (záverečnej) kapitole správy študenti uvedú vlastné odporúčania a návrhy na zlepšenie nedostatkov, ktoré zistili.

Po kontrole a vyhodnotí výskumných správ vyučujúci poskytne študentom spätnú väzbu na vyučovacej hodine, ktorá bude venovaná ústnej prezentácii správ.